

U S N E S E N Í

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Zuzany Bystřické a soudců Mgr. Petra Pospíšila a JUDr. Kateřiny Mrázové, Ph.D., v právní věci navrhovatele **J. N.**, za účasti **Obce Chvalovice**, se sídlem obecního úřadu Chvalovice 80, 669 02 Znojmo 2, zast. Mgr. Sylvou Medkovou, advokátkou se sídlem ve Znojmě, Rudoleckého 8, a dále za účasti **Přípravného výboru pro konání místního referenda v obci Chvalovice**, jehož jménem jedná zmocněnec J. V., **v řízení o návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí přijatého v místním referendu konaném v obci Chvalovice dne 30. 6. 2012**

t a k t o :

I. Návrh s e z a m í t á .

II. Žádný z účastníků n e m á právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem podaným dne 10. 7. 2012 se navrhovatel domáhal vyslovení neplatnosti rozhodnutí přijatého v místním referendu konaném dne 30. 6. 2012 v obci Chvalovice. Z návrhu vyplývá, že dne 30. 6. 2012 se v obci Chvalovice konalo místní referendum, v němž občané této obce hlasovali o otázce *„Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo Obce Chvalovice neprodleně zakázalo a nepovolovalo v katastru obce výstavbu větrných elektráren a současně zrušilo, nebo vypovědělo doposud všechny uzavřené smlouvy s firmou Viventy česká s.r.o., IČ: 26918013, se sídlem v Brně, Olomoucká 3419/7?“* (dále jen „místní referendum Chvalovice“). Výsledky hlasování byly oznámeny tentýž den na úřední desce. Podle tohoto oznámení byl celkový počet oprávněných osob zapsaných v obci ve výpisech ze seznamu oprávněných osob 393, celkový počet platných hlasů byl 170, z čehož pro odpověď „ANO“ bylo odevzdáno celkem 107 platných hlasů, zatímco pro odpověď „NE“ bylo odevzdáno 63 platných hlasů. Počet oprávněných osob, kterým byly vydány hlasovací lístky a úřední obálky, podle oznámení dosáhl 44,78 %, což stačilo k platnosti místního referenda. Pro odpověď „ANO“ pak bylo podle oznámení odevzdáno 62,94 % platných hlasů z celkového počtu oprávněných osob, čímž se rozhodnutí přijaté v místním referendu ke shora uvedené otázce stalo závazné.

Návrh na vyslovení neplatnosti rozhodnutí přijatého v místním referendu opřel navrhovatel o následující skutečnosti.

Navrhovatel namítal, že podle ustanovení § 6 zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o místním referendu“), se v místním referendu rozhoduje o věcech, které patří do samostatné působnosti obce s výjimkami uvedenými v ustanovení § 7 tohoto zákona. Z ustanovení § 6 zákona o místním referendu vyplývá, že v místním referendu lze rozhodovat výlučně o věcech, které patří do samostatné působnosti obce, předmětem místního referenda tedy nemohou být věci náležející do přenesené působnosti nebo které nespádají do působnosti obce vůbec. V tomto referendu se tak nestalo, a proto je neplatné podle ustanovení § 58 odst. 1, písm. b) a c) zákona o místním referendu. Pro soulad výsledků referenda s ustanovením § 6 zákona o místním referendu je nezbytné, aby do samostatné působnosti obce patřily kumulativně všechny tři věci zahrnuté do otázky položené v místním referendu Chvalovice. Navrhovatel rozdělil otázku položenou v místním referendu Chvalovice na následující tři věci: **a)** neprodlený zákaz výstavby větrných elektráren v katastru obce Chvalovice, **b)** povolování výstavby větrných elektráren v katastru obce Chvalovice a **c)** zrušení nebo výpověď všech dosud uzavřených smluv se společností Viventy česká s.r.o. Dle navrhovatele patří do samostatné působnosti obce pouze bod c).

Bod a) – zákaz výstavby - je dle názoru žalobce možné realizovat pouze pomocí územního opatření o stavební uzávěře podle ustanovení § 97 a násl. zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „stavební zákon“). To je ovšem vydáváno v podobě opatření obecné povahy v přenesené, nikoliv samostatné, působnosti obce. Navíc nebyly splněny podmínky pro vydání takového opatření, jak je předpokládá ustanovení § 97, odst. 1 stavebního zákona, když pro katastrální území Chvalovice nebyla připravována žádná územně plánovací dokumentace, tím méně schváleno její zadání, ani neexistovalo jiné rozhodnutí či opatření v území, jímž se upravuje využití území, s nimiž by výstavba větrných elektráren v katastru obce Chvalovice byla v rozporu. Naopak dříve schválenou a doteď platnou změnou č. 2 územního plánu obce Chvalovice byly v katastrálním území obce vytyčeny plochy určené právě pro výstavbu větrných elektráren. Podle názoru navrhovatele nebylo možno nesplnění zákonných podmínek pro vydání územního opatření o stavební uzávěře překlénout odkazem na výsledek místního referenda Chvalovice a zakázat výstavbu větrných elektráren na svém katastrálním území bez ohledu na podmínky, které zákon pro takový postup stanoví, neboť výsledkem místního referenda nemůže být text zákona přijatého Parlamentem České republiky nijak dotčen.

Bod b) – povolování výstavby - také nespadá do samostatné působnosti obce Chvalovice, když povolování staveb (včetně rozhodování o jejich umístění) je stavebním zákonem vyhrazeno stavebnímu úřadu v rámci působnosti přenesené. Místní referendum lze sice konat ve věci, která je či bude předmětem správního řízení konaného v přenesené působnosti, (žalobce v této souvislosti poukázal na judikaturu ÚS a KS v Plzni, zabývající se výkladem ust. § 7 písm. e) zákona o místním referendu), musí však jít o věc, u níž se samostatná působnost obce může projevit tím způsobem, který z otázky položené v místním referendu vyplývá. Výsledek místního referenda musí navenek realizovat vůli obce v oblasti samostatné působnosti obce, nikoliv pouze při výkonu působnosti přenesené, popř. takovou vůli, kterou orgány obce nemohou z důvodu absence působnosti naplnit vůbec. V oblasti přenesené působnosti má obec postavení správního úřadu, jehož úkolem není, a ani nesmí být, realizace politické vůle obce navenek. Pokud by tomu bylo naopak, mohla by být obec zavázána např. k nezahajování jakýchkoliv přestupkových řízení, což by bylo zjevně absurdní. Pokud pak

obec není schopna vyjádřenou politickou vůli realizovat navenek z důvodu absence působnosti, je zde dán rozpor s ustanovením § 6 zákona o místním referendu.

Navrhovatel dále vyslovil názor, že není možno v místním referendu ukládat úkoly jednotlivým orgánům obce, ale pouze obci jako celku. Upozornil na nevhodnou formulaci položené otázky, kdy výsledek referenda zavazoval pouze jeden orgán (zastupitelstvo) obce ke splnění výše zmíněných tří věcí. Tyto věci však nelze naplnit v rámci samostatné působnosti, a proto je podle ustanovení § 58 odst. 1, písm. b) a c) zákona o místním referendu ve spojení s ustanovením § 6 zákona o místním referendu rozhodnutí přijaté v místním referendu Chvalovice neplatné. Zastupitelstvo obce bylo úkolováno k věcem, ke kterým nemá pravomoc. Jak bylo popsáno výše, v bodě a) a b) zadané úkoly nespadají do samostatné působnosti obce, a v bodě c) pak zastupitelstvo nemá pravomoc zrušit nebo vypovědět smlouvy se společností Viventy česká s.r.o., jelikož takovéto právní úkony obce může dle ustanovení § 103 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (dále jen „zákon o obcích“) činit pouze starosta obce. Zastupitelstvo může dle ustanovení § 84 odst. 1 zákona o obcích rozhodnout o výpovědi či zrušení smlouvy, což je něco jiného než samotná realizace těchto právních úkonů. Otázka položená v místním referendu Chvalovice řešila toliko otázku zrušení či výpovědi smluv, nikoli rozhodování o takovém zrušení či výpovědi. Rozhodnutí v místním referendu Chvalovice je proto v rozporu s ustanovením § 7 písm. d) zákona o místním referendu, neboť pravomoc učinit zrušení nebo výpověď soukromoprávních smluv má starosta, nikoliv zastupitelstvo. Je-li rozhodnutí v místním referendu podle ustanovení § 49 zákona o místním referendu pro všechny orgány obce závazné, bylo by v případě, kdy by v místním referendu byl uložen úkol konkrétnímu orgánu obce, uplatňování či vynucování závaznosti výsledků referenda podle zmíněného zákonného ustanovení vůči ostatním orgánům obce nemožné.

Dle navrhovatele bylo stanovení povinností zastupitelstvu obce ve věcech a), b) a c) v rozporu s ustanovením § 69 odst. 4 zákona o obcích, podle kterého člen zastupitelstva vykonává mandát osobně, v souladu se svým slibem a není přitom vázán žádnými příkazy. Za otázku souladnou s tímto ustanovením lze považovat pouze takovou, která umožní vyjádřit politickou vůli společenství obecným způsobem (např. otázkou „*Souhlasíte s výstavbou větrných elektráren na území obce?*“) a ponechá na zastupitelích, jakým způsobem takovýto výsledek realizovat.

Dále navrhovatel upozorňoval na to, že bod c) otázky místního referenda Chvalovice zavazuje zastupitelstvo obce zrušit či vypovědět veškeré smlouvy uzavřené se společností Viventy česká s.r.o., a to i když nemají žádnou souvislost s výstavbou větrných elektráren. Účelem zákona o místním referendu není jeho prostřednictvím zakázat obci vstoupit do smluvního vztahu s konkrétním subjektem. Takto by bylo možno například vyloučit uchazeče z účasti na veřejné zakázce zadávané obcí, což navrhovatel považuje za nepřipustné.

Navrhovatel vyslovil též názor, že z výše uvedených důvodů lze na rozhodnutí přijaté v místním referendu Chvalovice pohlížet jako na nerealizovatelné či dokonce nicotné. I přesto považoval za vhodné pro zachování právní jistoty toto rozhodnutí za neplatné výslovně označit.

Na závěr navrhovatel uvedl, že účelem místního referenda Chvalovice je anulovat výsledky předcházejících řízení, týkajících se výstavby větrných elektráren v katastru obce

Chvalovice. Místnímu referendu nelze přiznat účinky záchranné pojistky v případech, kdy investiční záměr úspěšně prošel posuzovacími a povolovacími procedurami, ve kterých měli občané obce možnost vyslovit své připomínky a námítky. Šlo by tak de facto o obcházení zákonných podmínek stanovených k realizaci plánované investice.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti navrhovatel navrhl soudu, aby vyslovil neplatnost rozhodnutí přijatého v místním referendu Chvalovice.

Obec Chvalovice se jako účastník řízení vyjádřila k návrhu podáním ze dne 16. 7. 2012. Obec vyslovila názor, že byly splněny všechny zákonné podmínky pro platnost místního referenda, a že otázka položená v místním referendu Chvalovice splňovala podmínky jednoznačnosti dle ustanovení § 8 odst. 3 zákona o místním referendu, jelikož na ni šlo jednoznačně odpovědět slovem „ano“ nebo „ne“. Obsah otázky patří dle obce Chvalovice do samostatné působnosti obce, jelikož jejím účelem bylo zjistit vůli lidu pro další postup ohledně výstavby větrných elektráren, tak aby byl zvolen postup v souladu se zájmy obce a občanů. Otázka se netýká přenesené působnosti, spočívající ve vydání územního opatření o stavební uzávěře či povolení výstavby větrných elektráren, tak jak to naznačoval navrhovatel. Otázka byla navržena tak, aby jejím prostřednictvím byla prezentována vůle většiny občanů jak postupovat (při výkonu samostatné působnosti) dál jako subjekt soukromoprávních vztahů a umožnit tak občanům vyjádřit přímý vliv ohledně majetku obce, krajinného rázu apod. Otázka byla jednoznačně položena a navrhovatel ji extenzivním způsobem vyložil o pojmy, které v ní nebyly obsaženy. Položená otázka rovněž respektovala zásadu, vyslovenou v aktuálních rozhodnutích Ústavního soudu, a sice, že jsou orgány obce zavázány respektovat názor občanů těmi prostředky, které jim právní řád dává k dispozici. Obec Chvalovice ze shora uvedených důvodů navrhla zamítnutí projednávaného návrhu.

Přípravný výbor pro konání místního referenda v obci Chvalovice (dále jen „přípravný výbor“) se prostřednictvím zmocněnce J. V. k návrhu vyjádřil jako účastník řízení podáním ze dne 24. 7. 2012. Přípravný výbor považuje podaný návrh za bezdůvodný, neboť celý průběh místního referenda byl zcela v souladu se zákonem o místním referendu. V návaznosti na ustanovení § 7 písm. e) zákona o místním referendu upozornil na to, že konání místního referenda nebrání, pokud se rozhodování obce v samostatné působnosti doplňuje s řízením, které do samostatné působnosti nespadá. To ukazuje na příkladě, kdy územní plán vzniká v přenesené působnosti, ale zároveň podléhá schválení zastupitelstvem v samostatné působnosti. Z toho vyplývá, že referendum o změně územního plánu lze konat. Ve svém podání dále přípravný výbor popisuje obecná doporučení pro konání místního referenda a odkazuje na nálezy Ústavního soudu bez bližšího navázání na tento konkrétní případ.

Krajský soud v Brně se v řízení podle hlavy druhé, dílu čtvrtého zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), poté, co zjistil včasnost podaného návrhu, zabýval otázkou platnosti rozhodnutí přijatého v předmětném místním referendu; tvrzení navrhovatele, že je osobou oprávněnou hlasovat v místním referendu a tedy podat i návrh na vyslovení neplatnosti rozhodnutí přijatého v místním referendu, nebylo žádným z účastníků zpochybněno.

Podle ustanovení § 58 odst. 1 zákona o místním referendu návrh na vyslovení neplatnosti hlasování nebo neplatnosti rozhodnutí v místním referendu může podat u soudu

každá oprávněná osoba nebo přípravný výbor, mají-li za to, že a) došlo k takovému porušení ustanovení tohoto zákona, které mohlo ovlivnit jeho výsledek, b) bylo konáno místní referendum o věci, která nepatří do samostatné působnosti obce nebo statutárního města, nebo c) bylo konáno místní referendum o věci, o níž místní referendum nelze podle ustanovení § 6 konat. Navrhovatel se svým návrhem především domáhal vyslovení neplatnosti rozhodnutí, protože otázka položená místním referendem byla o věci, která nepatří do samostatné působnosti obce, a byla v rozporu s ustanovením § 6 zákona o místním referendu.

Skutečnost konání místního referenda v obci Chvalovice dne 30. 6. 2012 a znění otázky položené v místním referendu, nejsou mezi účastníky řízení sporné, vyplývají z navrhovatelem připojených písemností i ze správního spisu.

Krajský soud se s připomínkami navrhovatele vypořádal takto:

K namítanému rozporu s ustanovením § 6 zákona o místním referendu soud konstatuje, že v místním referendu se rozhoduje o věcech, které patří do samostatné působnosti obce nebo statutárního města. Samostatná působnost obce je upravena v ustanovení § 35 odst. 1 o obcích. Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánu obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon. Dle ustanovení § 35 odst. 2 zákona o obcích patří do samostatné působnosti obce zejména záležitosti uvedené v ustanovení § 84, 85 a 102, s výjimkou vydávání nařízení obce. Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. Ve věcech patřících do samostatné působnosti obce rozhoduje zastupitelstvo obce v rozsahu stanoveném ustanovením § 84 a § 85 zákona o obcích nebo rada obce, která připravuje podle ustanovení § 102 zákona o obcích návrhy pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečuje plnění jím přijatých usnesení.

Záležitost vybudování větrných elektráren v obci bezpochyby patří mezi otázky, které jsou v zájmu obce a občanů obce, a které nejsou zákonem svěřeny krajům. Z formulace otázky položené v místním referendu Chvalovice referendu je zřejmé, že je jí sledováno vyjádření občanů k záležitosti, která je v zájmu obce a dotkne se bezprostředně každého jejího občana, a to minimálně v rozsahu tzv. pohody bydlení v obci. Rozhodování o tom, zda v obci dojde vybudováním větrné elektrárny ke snížení pohody bydlení v důsledku změny pohledových podmínek či případných negativních zdravotních vlivů, nespadá do přenesené působnosti žádného orgánu obce a rovněž nejde o záležitost, kterou by zvláštní zákon svěřoval správním úřadům jako výkon státní správy. Problematika rozhodování obce ohledně jejího stanoviska ke stavbě větrné elektrárny v obci či změně územního plánu umožňující tuto výstavbu spadá do samostatné působnosti obce. Na tom nemění nic okolnost, že vlastní oprávnění realizovat zamýšlenou stavbu (územní rozhodnutí o umístění stavby a případné stavební povolení) vychází z řízení vedeného orgánem obce v přenesené působnosti (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č.j. 58 Ca 23/2005-41). V dané věci tedy šlo o věc, o které lze ve smyslu § 6 zákona o místním referendu v takovém referendu

rozhodovat. Bylo právem každého občana vyjádřit se k položené otázce s tím právním důsledkem, že rozhodnutí v místním referendu je pro zastupitelstvo a orgány obce závazné (§ 49 zákona o místním referendu).

K námitce navrhovatele, že zakázat výstavbu určitého typu staveb na určitém území je v zásadě možné pouze za pomoci územního opatření o stavební uzávěře /žalobcem ozn. bod a)/ soud konstatuje, že uvedeného cíle lze dosáhnout i v rámci samostatné působnosti, např. pomocí schválení změny územního plánu. Je třeba upozornit na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2009 č. j. 1 Ao 1/2009-120, dle kterého je podmínkou zákonnosti územního plánu to, že veškerá omezení vlastnických a jiných věcných práv z něho vyplývajících mají ústavně legitimní a o zákonné cíle opřené důvody a jsou činěna jen v nezbytně nutné míře a nejšetrnějším ze způsobů vedoucích ještě rozumně k zamýšlenému cíli, nediskriminačním způsobem a s vyloučením libovůle (zásada subsidiarity a minimalizace zásahu). Tato omezení nesmí přesáhnout určitou míru, v rámci níž lze taková omezení po každém vlastníkovi bez dalšího spravedlivě požadovat (spravedlivou míru). Jaká míra to bude, je nutno posoudit vždy v konkrétním případě s přihlédnutím k rozhodným okolnostem. Z toho vyplývá, že nelze bez dalšího předem vyloučit možnost a oprávněnost takového omezení obsaženého v územním plánu a je tedy teoreticky možné kupříkladu vyloučit výstavbu větrných elektráren na určitém území.

Účelem otázky položené v referendu bylo zjistit vůli obyvatelstva a případně zavázat zastupitelstvo, aby učinilo všechny zákonné kroky v rámci samostatné působnosti k faktickému zabránění výstavby větrných elektráren, tedy jinými slovy, k jejímu zákazu. Existuje více cest jak toho dosáhnout, a nelze proto otázku chápat tak, že má zavázat zastupitelstvo obce k vydání územního opatření v podobě stavební uzávěry. To by skutečně nebylo v rámci samostatné působnosti ani možné. V případě, že by chtěl přípravný výbor dosáhnout vydání stavební uzávěry, formuloval by otázku jiným způsobem.

Na základě výše uvedeného soud konstatuje, že část otázky v místním referendu Chvalovice „*Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo Obce Chvalovice neprodleně zakázalo [...] v katastru obce výstavbu větrných elektráren[...]?*“ neodporuje zákonu a je o ní možno konat místní referendum.

K námitce, že povolování stavby rovněž nespadá do samostatné působnosti obce /žalobcem ozn. bod b)/ soud uvádí, že účelem otázky položené v referendu bylo zjistit vůli obyvatelstva a případně zavázat zastupitelstvo, aby učinilo všechny zákonné kroky v rámci samostatné působnosti k faktickému zabránění výstavby větrných elektráren, tedy jinak, k jejich nepovolování. Rozhodovat o povolení stavby může bezesporu pouze stavební úřad v rámci přenesené působnosti. Obec nemůže jako účastník řízení přímo nepovolit stavbu, ale pouze činit takové zákonné kroky v rámci samostatné působnosti, které pokud možno k nepovolení stavby budou vést. Rovněž lze tento požadavek na zastupitelstvo chápat jako negativ k předchozímu požadavku popsaného v bodě a). Tedy že zastupitelstvo zakáže (např. pomocí územního plánu) výstavbu větrných elektráren a v budoucnu ji nepovolí (např. opětovnou změnou územního plánu). Dle názoru soudu se zřejmě jedná se o jakousi pojistku a zdvojení téhož požadavku. Výsledky místního referenda nejsou vázány správní orgány v oblasti přenesené působnosti. Opět lze zdůraznit, že otázka položená v místním referendu Chvalovice měla za účel zavázat zastupitelstvo, aby učinilo všechny zákonné kroky v rámci samostatné působnosti k faktickému zabránění výstavby větrných elektráren a nelze tak slovo

„povolování“ chápat jen v souvislosti se stavebním úřadem a přenesenou působností. Formulaci otázky položené v předmětném referendu nelze vykládat pouze s ohledem na smysl, který použitým slovům a slovním spojením dává stavební zákon (zákaz, povolení výstavby). Je třeba je vykládat v širším smyslu, tak, jak jsou pochopitelné pro všechny občany. Jak je již výše uvedeno, smyslem bylo uložit zastupitelstvu obce, aby zabránilo výstavbě větrných elektráren.

Na základě výše uvedeného soud konstatuje, že část otázky v místním referendu Chvalovice „*Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo Obce Chvalovice neprodleně [...] nepovolovalo v katastru obce výstavbu větrných elektráren[...]*“ neodporuje zákonu a je o ní možno konat místní referendum.

Pokud se týká problematiky zrušení nebo výpovědi smluv se společností Viventy česká s.r.o. navrhovatel nerozporoval, že hospodaření obce a s tím související uzavírání soukromoprávních smluv patří do samostatné působnosti obce

K námitce, že otázka v referendu byla nevhodně položena, pokud zavazovala pouze zastupitelstvo obce a nikoliv obec jako celek soud uvádí, že jak vyplývá z ustanovení § 1 zákona o místním referendu, rozhoduje se v něm o věcech, které patří do samostatné působnosti obce nebo statutárního města. Dle ustanovení § 49 zákona o místním referendu je pak takto přijaté rozhodnutí závazné pro zastupitelstvo obce, zastupitelstvo statutárního města a orgány obce a statutárního města. Ze zákona o místním referendu, ani z jiných právních předpisů nevyplývá, že by otázka položená v místním referendu musela výslovně zavazovat obec jako celek a nemohl být určitou povinností zatížen jen některý orgán obce. To potvrzuje např. i usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 7. 2007, č.j. 57 Ca 61/2007-56, ve kterém soud rozhodoval o neplatnosti místního referenda s otázkou ve znění: „*Souhlasíte s tím, aby Zastupitelstvo města Mirošova podniklo veškerá zákonná opatření k tomu, aby zamezilo výstavbě radarové základny Spojených států amerických na území Vojenského prostoru Brdy?*“ a návrh zamítl.

Dle názoru soudu nelze přijmout argumentaci navrhovatele, že zastupitelstvo obce nemůže nakládat s uzavřenými smlouvami. Smlouvy skutečně uzavírá (popř. od nich odstupuje, vypovídá či s nimi jinak nakládá) jménem obce starosta, avšak zastupitelstvo obce (event. Rada obce) má dle ustanovení § 67 a násl. zákona o obcích pravomoc smlouvy projednávat a posléze schválit případný právní úkon. Otázka v místním referendu Chvalovice tedy musí být chápána tak, že zastupitelstvo je vázáno tím, že musí učinit všechny potřebné kroky k výpovědi daných smluv. Dle názoru soudu je formulace otázky „*Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo vypovědělo smlouvy*“ přípustná, neboť z odpovědi na ni ano či ne je jednoznačně patrná vůle občanů zavázat zastupitelstvo k tomu, aby učinilo všechny zákonné kroky v rámci samostatné působnosti, které povedou k výpovědi smluv. Rozhodnutí v místním referendu Chvalovice proto není v rozporu s ustanovením § 7 písm. d) zákona o místním referendu.

Problematickým se v druhé části otázky místního referenda Chvalovice soudu jeví slovo „*zrušilo*“. Jednostranným právním úkonem nelze smlouvu zrušit. Smlouva se od počátku ruší při odstoupení od smlouvy, které je možno učinit pouze pokud tak zákon stanoví,

nebo pokud je tak mezi účastníky dohodnuto. Jelikož se však jedná o místní referendum vyvolané „zdola“ občany obce, je třeba terminologii použitou v otázce chápat v kontextu běžného jazyka a nikoli pouze jako právní pojmy. Pokud by soud přistoupil na interpretaci pouze ve smyslu právním, bylo by rozhodnutí přijaté v referendu nemožné rovněž z důvodu formulace poslední části otázky: „Souhlasíte s tím, aby zastupitelstvo Obce [...] vypovědělo [...] smlouvy s firmou Vivity česká s.r.o. [...]?“ Obchodní firma (nebo jen „firma“) je dle ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. S názvem nelze uzavírat žádné smlouvy, tím pádem je ani vypovídat či rušit. Takový formalismus by však popřel smysl místního referenda, které je vyvoláno občany. Je vždy nutné dodržet podmínky zákona o místním referendu, ale zároveň je k otázce v místním referendu položené nutno přistupovat v souladu se smyslem tohoto zákona. Jak konstatoval Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 9. 2. 2012, sp. zn. III.ÚS 873/09: „*Podstata místního referenda spočívá ve formování politické vůle uvnitř společenství, kterou orgány obce mají teprve realizovat navenek. Jde o způsob, jímž občané mohou usměrňovat v konkrétních otázkách veřejného zájmu politickou reprezentaci obce a vůči této reprezentaci (tzn. zastupitelstvu a dalším orgánům obce) rozhodnutí v místním referendu ve smyslu § 49 ZMR (zákonu o místním referendu) také výhradně směřuje*“. Pokud je z otázky jednoznačně jasné čeho chce společenství dosáhnout, pak nemůže nepřesnost v terminologii způsobit neplatnost místního referenda. Z otázky lze jednoznačně pochopit čeho chtějí občané dosáhnout, tj. aby obec neměla závazky vůči společnosti Vivity česká s.r.o., IČ: 26918013.

Dále navrhovatel namítal, že stanovení povinnosti zastupitelstvu obce na základě výsledku referenda je v rozporu s ust. §69 odst. 54 zákona o obcích. Uvedená námitka není důvodná. V místním referendu se rozhoduje o věcech, které patří do samostatné působnosti obce a rozhodnutí v něm přijaté je pro zastupitelstvo obce závazné. To nelze chápat jako příkaz ve smyslu ustanovení § 69 odst. 4 zákona o obcích. Takovýto závěr by naprosto popřel význam místního referenda a fakticky znemožnil jeho konání. Příkaz v kontextu předmětného ustanovení souvisí s osobním výkonem mandátu zastupitele. Ten není vázán pokyny druhých osob, například politické strany, starosty apod.

Rovněž námitku týkající se otázky položené v referendu ohledně zrušení smluv se společností Vivity česká s.r.o., u které navrhovatel upozornil, že zavazuje zastupitelstvo obce zrušit či vypovědět veškeré smlouvy s touto společností, nepokládá soud za důvodnou. Jak již bylo řečeno výše, podstata místního referenda spočívá ve formování politické vůle uvnitř společenství, kterou orgány obce mají teprve realizovat navenek. Jde o způsob, jímž občané mohou usměrňovat v konkrétních otázkách veřejného zájmu politickou reprezentaci obce. Pokud bylo vůlí občanů obce Chvalovice ukončit smluvní vztahy obce se společností Vivity česká s.r.o., bylo možno o takové otázce konat místní referendum, a to bez ohledu na to, zda tyto smluvní vztahy souvisí s výstavbou větrných elektráren, či nikoli. Vzhledem k tomu, že se v předmětné otázce jednalo o všechny doposud uzavřené smlouvy, nelze přistoupit na argument navrhovatele o vyloučení osoby z možnosti ucházet se v budoucnu o veřejnou zakázku.

Soud nesdílí ani názor žalobce, že vzhledem k výše uvedeným námitkám lze pohlížet na rozhodnutí přijaté v místním referendu jako na nerealizovatelné či nicotné. Taková situace by nastala pouze v případě, pokud by bylo konáno místní referendum o věci, která nepatří do

samostatné působnosti obce, a nadto o věci, o níž místní referendum nelze podle ustanovení § 6 zákona o místním referendu konat. V posuzovaném případě však byly splněny všechny zákonné podmínky, a proto není nutné neplatnost vyslovovat.

K námitce, že cílem referenda bylo anulovat výsledky předcházejících řízení týkajících se výstavby větrných elektráren, přičemž místnímu referendu nelze přiznat účinky záchranné pojistky v případech, kdy proběhla řízení ve kterých měly občané obce možnost vyslovit své námitky a připomínky soud uvádí následující. V moci místního referenda není bez dalšího anulovat výsledky předchozích řízení. Jeho účelem, jak již bylo několikrát zmíněno, je vyjádření politické vůle uvnitř společenství, kterou orgány obce mají teprve realizovat navenek. Vůli, kterou chtěli občané Chvalovic v místním referendu projevit, bylo zabránit

výstavbě větrných elektráren v obci (v současnosti i v budoucnu) a zároveň ukončit veškeré doposud uzavřené smluvní vztahy se společností Viventy česká s.r.o. To je legitimním právem občanů na správu věcí veřejných, tak jak je garantováno čl. 21 odst. 1 zákona č. 2/1993 sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (srov. i článek 100 odst. 1 Ústavy). V této souvislosti lze rovněž upozornit na nález Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2012, sp. zn. III.ÚS 873/09, který říká, že *„výsledek referenda, spočívající v tom, že občané obce vyjadřují nesouhlas s realizací určitého developerského či průmyslového projektu na území obce, žádným způsobem neporušuje ani nemůže porušit právní normy ve smyslu § 7 písm. d) ZMR (zákona o místním referendu)“*. Rozhodnutí přijaté v místním referendu Chvalovice neobchází jakékoli právní předpisy a je v souladu s právním řádem.

Krajský soud se rovněž zabýval formulací otázky položené v místním referendu Chvalovice. Podle ustanovení § 8 odst. 3 zákona o místním referendu musí být otázka navržená pro místní referendum jednoznačně položena tak, aby na ni bylo možno odpovědět slovem "ano" nebo slovem "ne". Z důvodové zprávy k tomuto zákonu vyplývá, že otázka musí být formulována tak, aby nedošlo k dezinformování oprávněné osoby, aby nebyl možný dvojnásobný výklad a otázka nebyla zavádějící. Všechny tyto podmínky byly splněny, jelikož na položenou otázku šlo jednoznačně odpovědět slovem „ano“ nebo „ne“ a zároveň byl možný jediný její výklad, tedy vůle občanů v místním referendu zabránit výstavbě větrných elektráren v obci (v současnosti i v budoucnu) a zároveň ukončit veškeré doposud uzavřené smluvní vztahy se společností Viventy česká s.r.o.

Jako obiter dictum je třeba doplnit, že v případě místního referenda Chvalovice byla zvolena zbytečně komplikovaná formulace otázky, která mohla vzbuzovat pochybnosti, zda položená otázka spadá do samostatné působnosti obce. Pro zlepšení srozumitelnosti by bylo vhodné ji například rozdělit a zobecnit. Nicméně komplikovanost otázky položené v místním referendu Chvalovice nedosáhla takové intenzity, aby byla v rozporu s ustanovením § 6, § 7 či § 8 zákona o místním referendu.

Jelikož soud neshledal, že by v dané věci bylo konáno místní referendum o věci, která nepatří do samostatné působnosti obce nebo statutárního města, nebo bylo konáno místní referendum o věci, o níž místní referendum nelze podle § 6 konat, neshledal návrh důvodným, a proto jej zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z ustanovení § 93 odst. 4 s.ř.s., podle něhož na náhradu nákladů řízení ve věcech místního referenda nemá žádný z účastníků právo.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 7. srpna 2012

JUDr. Zuzana Bystřická, v.r.
předsedkyně senátu